

Kommunens arbetsmarknadsarbete

**Granskning utförd på uppdrag av kommunrevisorerna i
Jönköping**

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
1. Inledning.....	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte	4
1.3 Revisionsfrågor.....	4
1.4 Revisionskriterier	4
1.5 Metod	5
1.6 Avgränsning.....	5
2. Ansvar för arbetsmarknadsåtgärder samt kommunens informationsansvar	5
2.1 Statligt respektive kommunalt ansvar för arbetsmarknadspolitiken	5
2.2 Kommunens informationsansvar enligt Skollagen.....	6
3. Styrning av arbetsmarknadsåtgärder i Jönköping	6
3.1 Organisation för arbetsmarknadsarbetet.....	6
3.2 Styrning och mål.....	7
3.3 Bedömning	9
4. Arbetsmarknadsarbetet i Jönköpings kommun	10
4.1 Verksamheter för vuxna.....	10
4.2 Verksamheter för ungdomar 18-24 år	12
4.3 Samverkan och medverkan i externa projekt	12
4.4 Uppföljning av arbetsmarknadsarbetet.....	13
4.5 Bedömning	15
5. Det kommunala informationsansvaret.....	17
5.1 Ansvarförhållanden och styrning i Jönköping	17
5.2 Arbetssätt och samverkan	17
5.3 Ung Arena	18
5.4 Bedömning	18
Källförteckning	20

Sammanfattning

Ernst & Young har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna genomfört en granskning av kommunens arbetsmarknadsarbete. Granskningen syftar till att belysa om kommunens arbetsmarknadsarbete är ändamålsenligt med utgångspunkt i de mål och riktlinjer som fullmäktige har fastställt.

I kommunprogrammet för 2011-2014 har visioner och mål för kommunens arbetsmarknadsarbete fastställts. Arbetslinjen betonas starkt och inriktningen är att minska beroendet av försörjningsstöd i kommunen. Utgångspunkten är att bidragsberoende och utanförskap är ett stort problem såväl för den enskilde som för samhället.

Kommunfullmäktige har tydliga mål för inriktningen på kommunens arbetsmarknadsarbete. Målgrupperna är väl definierade och VIP ger direktiv för vilka särskilda satsningar som ska ske. Nämndens underlag till VIP kommande period utgår från kommunprogram och vidare framgår uppdraget till Arbetsmarknadsavdelningen (AMA). AMA har i sin tur formulerat mål för arbetsmarknadsarbetet som anpassats och brutits ner i konkreta mål och uppdrag på den operativa nivån. Arbetet är i sin linda och implementering av mål samt systematisk uppföljning är viktiga utvecklingsområden.

Mål på verksamhetsnivå tar sin utgångspunkt i den av fullmäktige beslutade målgruppsinriktningen, dvs. att arbetsmarknadsåtgärderna i första hand riktas till att ungdomar, invandrare, funktionsnedsatta och långtidsarbetslösa kommer in på arbetsmarknaden. Målbeskrivningarna på verksamhetsnivå tydliggör således att arbetsmarknadsarbetet i Jönköping är målgruppsinriktat. Vad vi erfar finns ingen utarbetad strategi för att få fler personer med funktionsnedsättning i arbete. Det tydliggörs heller inte hur kommunen i ökad uträkning ska verka för att personer med funktionsnedsättning erbjuds arbete inom den kommunala verksamheten.

Kommunens arbetsmarknadsarbete följs upp i delårs- och årsredovisningen samt i en särskild arbetsmarknadspolitisk rapport. Det sker till viss del uppföljning av resultatet av arbetsmarknadsinsatserna genom t.ex. månadsvisa uppföljningar av sysselsättningen för deltagare som avslutat sin insats vid AMA. Det sker också inhämtning av information av brukares respektive uppdragsgivares uppfattning om verksamheten. AMA arrangerar en bred arsenal av insatser och aktiviteter. Framgent är det viktigt att nämnden inhämtar information om resultatet av samtliga insatser för att i förlängningen kunna bedöma om verksamheten skapar avsedd effekt för de medborgare som berörs.

Jobbtorgssatsningen är en del i kommunfullmäktiges mål om ett minskat beroende av försörjningsstöd. Av kommunprogrammet framgår att insatserna inom ramen för Jobbtorg Jönköping ska behållas och utvecklas med en förstärkt arbetslinje.

I vår bedömning av om Jobbtorgssatsningen har givit avsedd effekt har vi utgått från befintliga uppföljningar gjorda vid Stadskontoret och Socialförvaltningen. Utgångspunkter är fullmäktiges mål och uppdrag för Jobbtorgsverksamheten.

Stadskontorets utvärdering visar att fullmäktiges mål om antal deltagare i Jobbtorgsverksamheten samt andel som går vidare till arbete/studier har uppnåtts. Målet nås på total nivå. För vuxna deltagare nås målet med råge och nära nog även för ungdomar. Andelen som går vidare till arbete/studier bland deltagarna i Jobbtorg resurs är betydligt lägre. Det är därför positivt att målen brutits ner per deltagarkategori i AMA:s mål på verksamhetsnivå.

Socialförvaltningens komplettering ger en mer långsiktig bild av självförsörjandegraden en tid efter avslutad Jobbtorgsaktivitet. Uppföljningen ger vid handen att av de 174 personer som skrevs ut till arbete eller studier var 90 stycken självförsörjande vid mätning i april 2011. Det motsvarar 13 procent av samtliga som skrevs ut från Jobbtorg föregående år (692 personer). Med utgångspunkt i fullmäktiges mål om minskat behov av försörjningsstöd är det följaktligen

angeläget att klarlägga om jobbtorgens insatser är tillräckligt effektiva och ändamålsenliga för den grupp som vid den uppföljande mätningen inte förblivit självförsörjande en tid efter avslut från Jobbtorg. Nämnden bör vara observant på den långsiktiga måluppfyllelsen av fullmäktiges mål om andelen deltagare som ska gå vidare till arbete/studier.

Det är, mot bakgrund av att utbetalt försörjningsstöd och det genomsnittliga antalet bidragshushåll ökar, fortsatt angeläget att säkerställa att avsedd effekt nås, dvs. att jobbtorgsaktiviteterna underlättar för försörjningstagare att tidigt komma i arbete samt att tiden då individen är beroende av försörjningsstöd kortas för att på så sätt motverka kommunens ökade kostnader för försörjningsstöd.

Effektiva insatser för de personer som står längst ifrån arbetsmarknaden och som är långvarigt arbetslösa behöver utvecklas. Projektet Enter bör kunna bidra med viktig kunskap om relevanta insatser och aktiviteter för målgruppen. Nämnden bör vara särskilt observant på måluppfyllelsen för dessa grupper, inte minst mot bakgrund av fullmäktiges prioritering av bl.a. långtidsarbetslösa.

Av intervjuerna framkommer att AMA ser svårigheter att finna möjliga arbetstillfällen till personer med funktionsnedsättning. Detta är bekymmersamt, inte minst mot bakgrund av att fullmäktiges mål är att kommunen i ökad utsträckning ska verka för att personer med funktionsnedsättning bereds arbete inom den kommunala verksamheten. Tillgången på kommunala arbetsplatstillfällen bör säkras. En framkomlig väg kan vara att genom gemensamma överenskommelser säkerställa att samtliga kommunala verksamhetsområden bereder ett visst antal platser.

Kommunen har ett lagstadgat ansvar att hålla sig informerade om vad ungdomar 16–19 år sysselsätter sig med i syfte att erbjuda dem lämpliga åtgärder. I Jönköping pågår ett aktivt arbete för att genomföra uppgiften.

Inom ramen för föregående års interna kontrollplan har det skett kontroll av tillförlitligheten i skolornas rapportering av elever som avbryter gymnasiestudier i förtid. Resultatet visar att rapporteringen sker enligt rutin och att de elever som avslutats i elevdatasystemet Procapita är desamma som rapporterats till uppföljningsansvarig.

En rapportering av bl.a. antal inskrivna ungdomar skedde 2010 till kommunens välfärdsutskott och det är framgent angeläget att det upparbetas strukturer för kontinuerlig återrapportering till Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden. Nämnden bör bl.a. efterfråga information om hur många ungdomar som omfattas, vilka åtgärder som vidtas för denna grupp samt vilka resultat som uppnås.

En nyckelfråga för att kunna leva upp till lagen är självfallet att kommunen kommer i kontakt med samtliga ungdomar som tillhör målgruppen. I dagsläget är det en betydande andel av ungdomarna som kommunen inte kommer i kontakt med, vilket inte kan anses tillfredställande mot bakgrund av den lagstadgade skyldigheten att hålla sig informerad. Att utveckla gemensamma strategier och arbetssätt för att komma i kontakt med samtliga ungdomar i målgruppen är ett av de viktigaste utvecklingsområdena. Något som också påtalas av verksamhetsföreträdare. Projektet Ung Arena är specifikt riktat till målgruppen som omfattas av kommunens informationsansvar. Projektet torde vara ett viktigt nästa steg i arbetet med att utveckla och nå ytterligare resultat i arbetet med informationsansvaret.

Våra förslag till fortsatt utveckling kan sammanfattas enligt följande:

- ▶ Säkerställ att det utarbetas en strategi för att få fler personer med funktionsnedsättning i arbete samt att det tydliggörs hur kommunen i ökad uträkning ska verka för att personer med funktionsnedsättning erbjuds arbete inom den kommunala verksamheten.
- ▶ Följ nogsamt att Jobbtorgssatsningen ger avsedd effekt, bl.a. att den leder till minskat behov av försörjningsstöd samt att verksamheten motverkar kommunens ökade kostnader för försörjningsstöd. Nämnden bör vara observant på den långsiktiga måluppfyllelsen av fullmäktiges mål om andelen deltagare som ska gå vidare till arbete/studier.
- ▶ Fortsätt att utveckla effektiva insatser för de personer som står längst ifrån arbetsmarknaden och som är långvarigt arbetslösa. Nämnden bör vara fortsatt observant på måluppfyllelsen för dessa grupper, inte minst mot bakgrund av fullmäktiges prioritering av bl.a. långtidsarbetslösa.
- ▶ Utveckla strukturer för kontinuerlig återrapportering till Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden avseende kommunens informationsansvar bl.a. avseende hur många ungdomar som omfattas, vilka åtgärder som vidtas för denna grupp samt vilka resultat som uppnås.
- ▶ Utveckla strategier och rutiner för att komma i kontakt med samtliga ungdomar som omfattas av kommunens informationsansvar.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Arbetsmarknadspolitiken är i första hand ett statligt ansvarsområde. Kommunerna har dock sedan början av 1990-talet, i takt med bl.a. en stigande arbetslöshet, blivit en allt viktigare aktör när det gäller arbetsmarknadspolitiska insatser på lokal nivå. Ett centralt motiv till kommunernas engagemang är att arbetslösheten är kostsam. Vid hög arbetslöshet sjunker skatteintäkterna parallellt med att det finns risk för att kostnaderna för ekonomiskt bistånd ökar.

Förändringar i den statliga arbetsmarknadspolitiken har också gjort att Arbetsförmedlingen de senaste åren fokuserat kraftfullare på vissa målgrupper. Det innebär att färre personer omfattas av de statliga arbetsmarknadsprogrammen vilket kan få till konsekvens att fler behöver såväl ekonomiskt stöd som sysselsättning arrangerad av kommunen.

Behoven av arbetsmarknadsinsatser varierar över tid beroende på konjunkturläget. Den förändrade statliga arbetsmarknadspolitiken, avmattningen i ekonomin och stigande arbetslöshetssiffror samt kommunens ökade kostnader för försörjningsstöd gör att det är värdefullt att närmare granska kommunens arbetsmarknadsarbete.

1.2 Syfte

Syftet med granskningen är att belysa om kommunens arbetsmarknadsarbete är ändamålsenligt med utgångspunkt i de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har fastställt.

1.3 Revisionsfrågor

Syftet har konkretiserats i följande revisionsfrågor:

- ▶ Har kommunen fastställt tydliga mål för arbetsmarknadsarbetet?
- ▶ Finns det tydligt definierade målgrupper för kommunens arbetsmarknadspolitiska åtgärder?
- ▶ Har kommunen ett system för att följa upp de arbetsmarknadspolitiska insatserna mot fastställda mål?
- ▶ Har etableringen av Jobbtorg gett de resultat som förväntats?
- ▶ Har kommunen ett väl fungerande samarbete med Arbetsförmedlingen?
- ▶ Hur sköts det kommunala uppföljningsansvaret för ungdomar?
- ▶ Är arbetsmarknadsinsatserna en tydlig del i kommunens arbete med att minska behovet av försörjningsstöd?

1.4 Revisionskriterier

Revisionskriterier avser de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar. Föreliggande granskning utgår från följande revisionskriterier:

- ▶ Lag (1044: 475) om arbetslöshetsnämnd
- ▶ Lag (2007: 1360) om kommunernas medverkan i arbetsmarknadspolitiska åtgärder
- ▶ Lag (2009: 47) om vissa kommunala befogenheter
- ▶ Socialtjänstlagen (2001: 453)
- ▶ Skollag (2010: 800) 29 kap. 9 §.
- ▶ Kommunprogram som fastställer kommunens mål för arbetsmarknadspolitiska åtgärder
- ▶ Verksamhets- och investeringsplan 2011-2013
- ▶ Mål för arbetsmarknadsavdelningen

1.5 Metod

Granskningen grundas på intervjuer och studier av dokumentation. Intervjuer har genomförts med följande funktioner:

- ▶ arbetsmarknadschef
- ▶ biträdande arbetsmarknadschef
- ▶ enhetschef AMA
- ▶ utvecklingsstrateg AMA
- ▶ chef för försörjningsstödet inom Individ- och familjeomsorgen vid Socialförvaltningen
- ▶ studie- och yrkesvägledare med ansvar för informationsansvaret
- ▶ arbetsförmedlingschef vid Arbetsförmedlingen
- ▶ två sektionschefer vid Arbetsförmedlingen

Samtliga granskade dokument framgår av källförteckning. Intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska ett utkast av granskningsrapporten. Ett utkast till text angående kommunens informationsansvar har också stämts av med gymnasiechefen.

1.6 Avgränsning

Granskningen avser Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens ansvar för kommunens arbetsmarknadsåtgärder samt informationsansvar för ungdomar i åldern 16-20 år.

2. Ansvar för arbetsmarknadsåtgärder samt kommunens informationsansvar

2.1 Statligt respektive kommunalt ansvar för arbetsmarknadspolitiken

Arbetsmarknadspolitiken är i första hand ett statligt ansvarsområde. Riksdag och regering anger vilka mål arbetsmarknadspolitiken ska ha, fattar beslut om vilka åtgärder som ska finnas samt anslår medel för verksamheten.

Riksdagen har dock gett kommunen vissa befogenheter inom området. Lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter föreskriver att en kommun, efter överenskommelse med Arbetsförmedlingen, får anordna aktiviteter för deltagare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Lagen ger Arbetsförmedlingen möjlighet att avtala om att kommunen ska genomföra åtgärder för deltagare i arbetsmarknadspolitiska program.

Enligt lag om arbetslöshetsnämnd ska det i varje kommun finnas en arbetslöshetsnämnd som har till uppgift att främja kommunala åtgärder för att förebygga arbetslöshet eller minska verkningarna av det. Om inget annat har fastställts är kommunstyrelsen kommunens arbetslöshetsnämnd.

Kommunerna har också enligt Socialtjänstlagen (2001: 453) ansvar för att främja den enskildes rätt till arbete samt vid behov samverka med andra samhällsaktörer.

Kommunernas bidrag till det arbetsmarknadspolitiska arbetet varierar men handlar framförallt om att bidra till att arbetslösa ungdomar, flyktingar, invandrare, personer som uppbär ekonomiskt bistånd samt människor med olika arbetshandikapp har möjlighet att komma ut i arbete.

Staten har genom Arbetsförmedlingen tagit över huvudansvaret från kommunerna för etablering av nyanlända flyktingar, andra skyddsbehövande och deras anhöriga i arbets- och samhällslivet. Den nya lagstiftningen gäller från första december 2010. Arbetsförmedlingen har samordningsansvar för samtliga insatser samt erbjuder nyanlända ett så kallat etableringssamtal för kartläggning, bedömning av yrkeserfarenhet samt kvalificerad

rådgivning och stöd. För att ytterligare påskynda etableringen har en ny aktör inrättats, etableringslotsen, med uppgift att stödja den enskilde till egen försörjning. Nära samverkan med kommunerna kring undervisning i svenska och samhällsorientering i kombination med arbete eller praktik är viktiga utgångspunkter för arbetet.

2.3.1 Kommunernas medverkan i arbetsmarknadspolitiska åtgärder

I förordningen (2007: 1364, 2010: 1466) om Arbetsförmedlingens samarbete med kommuner om arbetsmarknadspolitiska program stipuleras i vilka situationer förmedlingarna kan anlita kommunen. Arbetsförmedlingen får teckna överenskommelse med en kommun att anordna insatser eller aktiviteter inom ramen för programmen Jobb- och utvecklingsgarantin och Jobbgaranti för ungdomar. Arbetsförmedlingen får i övrigt endast ingå en överenskommelse med en kommun om anordnande av insatser eller aktiviteter för nyanlända invandrare och unga med funktionshinder.

En förutsättning är att Arbetsförmedlingen efter ett upphandlingsförfarande inte hittat en annan lämplig aktör att genomföra åtgärderna. För åtgärderna arbetspraktik och praktisk kompetensutveckling, arbetsträning, förstärkt arbetsträning, studie- och yrkesvägledning samt jobbsökaraktiviteter med coachning kan kommunerna få ekonomisk ersättning av Arbetsförmedlingen.

En kommun omfattas inte i sin roll som arbetsgivare av förordningen (SFS 2007:1364) om Arbetsförmedlingens samarbete med kommuner om arbetsmarknadspolitiska program. Det innebär att förmedlingen kan anvisa olika stöd i samband med en anställning inom kommunen, exempelvis lönebidrag, nystartsjobb och anställningsstöd.

2.2 Kommunens informationsansvar enligt Skollagen

Kommunernas informationsansvar om icke skolpliktiga ungdomar regleras i Skollagen 29 kap. 9 §. En hemkommun skall löpande hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta, i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder. Kommunens informationsansvar omfattar inte de ungdomar som genomför eller har fullföljt utbildning på nationella eller specialutformade program i gymnasieskola, gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om den behandling av personuppgifter som är nödvändig för att kommunen ska kunna genomföra sin skyldighet.

Som komplement till lagstiftningen stipuleras i förordningen (2006: 39) behandling av personuppgifter i den kommunala verksamheten beträffande information om icke skolpliktiga ungdomar. I förordningen regleras vilka personuppgifter kommunen får och inte får behandla i arbetet med informationsansvaret.

3. Styrning av arbetsmarknadsåtgärder i Jönköping

3.1 Organisation för arbetsmarknadsarbetet

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden utgör sedan 1 januari 2011 kommunens styrelse för kommunens arbetsmarknadsåtgärder. Nämnden utgör tillika kommunens arbetslöshetsnämnd. Bakgrunden till att överföra arbetsmarknadsfrågorna från kommunstyrelsen till utbildningsnämnden var bl.a. att samorganisera arbetsmarknadsavdelningen och vuxenutbildningsenheten.

Enligt reglementet ankommer det på utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden att följa samhällsutvecklingen och verka för åtgärder som syftar till en positiv

sysselsättningsutveckling. Nämnden ska vidare fastställa målen för kommunens arbetsmarknadsarbete genom såväl strategiska som operativa planer. En av nämndens särskilda uppgifter är att svara för uppföljningen av ungdomar över 16 år.

Arbetsmarknadsavdelningen (AMA) ansvarar för planering och samordning av kommunens sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitiska åtgärder. I och med omorganisationen fick AMA den 1 januari 2011 en ny organisatorisk hemvist då enheten övergick från stadskontoret till utbildningsförvaltningen. AMA består av tre avdelningar och en ledningssupport. AMA leds av en ledningsgrupp till vilken projektledning och Fas-tre-resurser är knutna. Vid AMA arbetar sammanlagt 59 personer varav de flesta är arbetskonsulenter eller arbetsledare.

Antalet deltagare hos AMA (Exkl. sommarjobb och feriepraktik)

Uppdragsgivare	2006	2007	2008	2009	2010
Arbetsförmedlingen	1010	557	536	784	797
Socialförvaltningen/IFO	160	271	341	569	1291
Övriga	224	210	72	24	15
Totalt	1394	1038	949	1377	2103

Källa: Verksamhetsberättelse AMA 2010

3.2 Styrning och mål

Kommunprogram

I kommunprogrammet för 2011-2014 har visioner och mål för kommunens arbetsmarknadsarbete fastställts. Arbetslinjen betonas starkt och inriktningen är att minska beroendet av försörjningsstöd i kommunen. Utgångspunkten är att bidragsberoende och utanförskap är ett stort problem såväl för den enskilde som för samhället.

För att nå målet om minskat beroende av försörjningsstöd ska nya metoder och samarbetsformer till. Målet är att sänka trösklarna för den arbetssökande och öka möjligheten att komma ut på arbetsmarknaden eller starta eget företag. Det ska uppnås genom aktiva kommunala arbetsmarknadsinsatser i kombination med en satsning på att samla arbetsmarknadens olika aktörer i ett mera gemensamt arbetssätt. Det slås fast att insatserna inom ramen för Jobbtorg Jönköping ska behållas och utvecklas med en förstärkt arbetslinje.

Kommunens arbetsmarknadsåtgärder ska i första hand inriktas på att ungdomar, invandrare, funktionsnedsatta och långtidsarbetslösa kommer in på arbetsmarknaden. Vidare ska kommunen skapa en samlad strategi för att få fler personer med funktionsnedsättning i arbete. Kommunen ska i ökad utsträckning verka för att erbjuda personer med funktionsnedsättning arbete inom den kommunala verksamheten.

Verksamhets- och investeringsplan 2011-2013 med budget för 2011 (VIP)

Kommunfullmäktige har i VIP fastställt inriktning och mål för kommunens arbetsmarknadsarbete. Initialt fastslås att insatserna ska inriktas på ungdomar 18-24 år, invandrare och personer med funktionsnedsättning.

Särskilda satsningar ska ske inom nedanstående områden:

- ▶ *Utveckling av Jobbtorg/Jobbtorg resurs.* Målet för verksamheten är att individen ska finna den kortaste vägen till arbete eller utbildning och stärka sin ställning på arbetsmarknaden samt komma ur bidragsberoende.

- ▶ Samarbete kring insatser för att personer med *utländsk bakgrund* ska bli attraktiva på arbetsmarknaden för att öka möjligheterna till egen försörjning.
- ▶ *Sommarjobb, feriepraktik och sommarskola/ferieplatser*. I budgeten understryks vikten av att så många som möjligt av kommunens ungdomar som ännu inte etablerat sig på arbetsmarknaden får arbetslivserfarenheter som är meriterande för kommande yrkesliv. År 2011 ska satsningar på sommarjobb och feriepraktik genomföras i paritet med 2010 års satsning vilket motsvarar 450 sommarjobb och drygt 1 100 feriepraktikplatser.
- ▶ Dessutom genomförs särskilda satsningar på *vägledningsveckor för ungdomar, ungdomsanställning* på kommunala och privata arbetsplatser samt *lärlingsplatser*.

Fullmäktige har fastställt mål för god ekonomisk hushållning, varav några är särskilt betydelsefulla för arbetsmarknadsarbetet. Målsättningen är att arbetslösheten ska vara lägre i kommunen än i jämförbara städer¹. Vidare ska det genomsnittliga antalet hushåll per månad som uppstår ekonomiskt bistånd inte överstiga den ekonomiska ram som angivits i VIP 2011-2013. Målet för 2011 är högst 1 690 hushåll/mån och för 2013 högst 1 470 hushåll/mån.

Målet för de närmsta åren är att erbjuda ca 1000 personer per år med försörjningsstöd arbetsförberedande åtgärder. Av de personer som bedöms ha arbetsförmåga ska 45 procent lämna försörjningsstödet och övergå till arbete, utbildning eller Arbetsförmedlingen. Måltalet för 2012-2013 är 50 procent.

Nämnden för utbildning och arbetsmarknad

I Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens underlag till VIP 2012-2014 anges att AMA ska arbeta utifrån uppdraget att:

- Minska utanförskap och bidragsberoende
- Ansvara för planering och samordning av kommunens sysselsättnings och arbetsmarknadspolitiska åtgärder
- Stärka samarbete och samverkan mellan kommunen och privata samt ideell sektor
- Samverka med Arbetsförmedlingen och övriga aktörer på arbetsmarknaden
- Prioriterade grupper är ungdomar, invandrare, långtidsarbetslösa samt människor med funktionshinder som ger arbetshandikapp
- AMA ska ha en förändrad och flexibel organisation för att möta krav och inriktningar

I underlaget understryks att antalet långtidsarbetslösa ökar och att arbetslösheten är fortsatt hög för de prioriterade grupperna - funktionsnedsatta, ungdomar och utrikes födda. Nämnden betonar att det krävs fördjupade insatser för personer som inte tar sig in på arbetsmarknaden. En risk som AMA påtalat för nämnden är att långtidsarbetslösa och svaga grupper blir kvar i utanförskap och riskerar att tappa kontakten med arbetslivet trots att konjunkturen blir bättre.

Verksamhetsplan för Socialnämnden 2011

I det balanserade styrkort för försörjningsstödet fastställs nedanstående mål som är direkt kopplade till inriktningen att minska beroendet av försörjningsstödet i kommunen:

- ▶ Andel klienter som har en tydlig planering för att nå egenförsörjning skall öka till 80 procent.
- ▶ Alla klienter med arbetsförmåga, oavsett omfattning ska remitteras till jobbtorg/arbetsmarknadsavd. för arbetsförberedande och rehabiliterande insatser. För 2011

¹ Borås, Helsingborg, Eskilstuna, Linköping, Lund, Norrköping, Västerås och Örebro

prioriteras arbetslösa utan rätt till a-kassa (1), deltidsarbetslösa med otillräcklig inkomst (2) och klienter med sociala arbetshinder (3).

- ▶ Det genomsnittliga antalet hushåll per månad som uppbär ekonomiskt bistånd ska inte överstiga den ekonomiska ram som tagits med i VIP 2011-2013.

I januari 2011 startar ett projekt för att motverka långvarigt bidragsberoende. Målsättningen är att minst 50 procent av deltagarna återfår eller påtagligt förbättrar sin arbetsförmåga.

Mål på verksamhetsnivå

I verksamhetsplan för 2011-2012 preciseras arbetsmarknadsavdelningens uppdrag och mål. Det är första året som AMA har brutit ner målen och formulerat verksamhetsspecifika mål per enhet. Dokumentet är utarbetat och fastställt av ledningsgruppen för arbetsmarknadsavdelningen.

Av intervju med arbetsmarknadschefen framgår att AMA i dagsläget arbetar utifrån det uppdrag som fastslogs i VIP för år 2008. Uppdraget uppfattas fortfarande som relevant även om det har preciserats något. Utöver de övergripande uppdragen är uppfattningen att AMA arbetar med ganska stor frihet att påverka inriktning och prioritering av arbetsmarknadsarbetet.

I verksamhetsplanen fastställs fyra avdelningsgemensamma mål, varav ett utgör fullmäktiges mål om omfattning och resultat av insatser till personer med försörjningsstöd. Övriga mål rör deltagar- och beställarnöjdhet samt personalens upplevelse av den psykosociala arbetsmiljön. Dessutom har mål för respektive enhet inom AMA formulerats (se bilaga 1).

I verksamhetsplanen ringas följande fyra prioriterade utvecklingsområden in: utveckling av verksamheten utifrån målgruppens behov och arbetsmarknadens krav, samarbete mellan och inom enheterna, utveckling av samarbetet med försörjningsstödet samt utveckling av arbetsmarknadsanställningar.

3.3 Bedömning

Utgångspunkten för bedömningen är huruvida fullmäktiges mål och inriktning för kommunens arbetsmarknadsarbete har hanterats av Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden samt brutits ner på verksamhetsnivå. I och med att arbetsmarknadsarbetet är ett nytt ansvarsområde för nämnden har granskningen skett med utgångspunkt i det underlag till VIP för 2012-2014 som behandlats av nämnden i juni innevarande år.

Kommunfullmäktige har tydliga mål för inriktningen på kommunens arbetsmarknadsarbete. Målgrupperna är väl definierade och VIP ger direktiv för vilka särskilda satsningar som ska ske. Nämndens underlag till VIP kommande period utgår från kommunprogram och vidare framgår uppdraget till AMA. AMA har i sin tur formulerat mål för arbetsmarknadsarbetet som anpassats och brutits ner i konkreta mål/uppdrag på den operativa nivån. Arbetet är i sin linda och implementering av mål samt systematisk uppföljning är viktiga utvecklingsområden.

Mål på verksamhetsnivå tar sin utgångspunkt i den av fullmäktige beslutade målgruppsinriktningen, dvs. att arbetsmarknadsåtgärderna i första hand riktas till att ungdomar, invandrare, funktionsnedsatta och långtidsarbetslösa kommer in på arbetsmarknaden. Målbeskrivningarna på verksamhetsnivå tydliggör således att arbetsmarknadsarbetet i Jönköping är målgruppsinriktat.

Vad vi erfar finns ingen utarbetad strategi för att få fler personer med funktionsnedsättning i arbete. Det tydliggörs heller inte hur kommunen i ökad uträkning ska verka för att personer med funktionsnedsättning erbjuds arbete inom den kommunala verksamheten.

4. Arbetsmarknadsarbetet i Jönköpings kommun

4.1 Verksamheter för vuxna

Jobbtorg och Jobbtorg resurs

Kommunfullmäktiges beslutade i slutet av 2009 att inrätta Jobbtorg Jönköping. AMA uppdrogs att upprätta ett förslag till mål och riktlinjer för verksamheten vilket antogs av kommunstyrelsen 2010-01-27. Jobbtorgsverksamheten startade i januari 2010 och har följande målgrupper:

- ▶ Personer mellan 18-64 år som uppbär försörjningsstöd och med en bedömd arbetsförmåga oavsett omfattning.
- ▶ Personer 18-24 år, oavsett försörjning, som är arbetsökande dag 1-90 och som inte uppbär försörjningsstöd.

I riktlinjerna uppmärksammas att speciellt utsatta grupper i rådande lågkonjunktur är ungdomar samt personer med utländsk bakgrund som står ännu inte gjort sitt inträde på arbetsmarknaden. Dessutom ska socialt utsatta grupper med större behov av insatser beaktas.

Övergripande mål för Jobbtorg är att "med utgångspunkt ifrån politiskt formulerade mål om arbetslinjen förbättra kommunens insatser för att underlätta för försörjningstagare att tidigt komma i egen försörjning" (Mål och riktlinjer för Jobbtorg Jönköping).

Införandet av Jobbtorg förväntas korta den tid individen är beroende av försörjningsstöd och på så sätt motverkas kommunens ökade kostnader för försörjningsstöd. Målet är att stärka deltagarnas möjligheter till arbete eller utbildning.

I riktlinjerna behandlas dessutom samverkan med Arbetsförmedlingen och Socialförvaltningen, tidsramar, närvaro, arbetsprocessen samt uppföljning av Jobbtorg.

I VIP har de övergripande målen för Jobbtorg fastställts. För 2010 var målet att 950 personer per år med försörjningsstöd skulle erbjudas arbetsförberedande åtgärder och att 30 procent av deltagarna med bedömd arbetsförmåga skulle gå vidare till arbete eller studier.

Som en del av Jobbtorg startades under föregående år Jobbtorg Resurs för deltagare som har större behov av stöd och/eller där det råder osäkerhet om möjlig arbetsförmåga. Inom Jobbtorg Resurs prioriteras ungdomar under 28 år. Målet för deltagarna är arbete, studier och i vissa fall adekvat försörjning (aktivitetsersättning eller sjukbidrag).

Resultatet visar att under föregående år anmäldes 1273 personer till Jobbtorg Jönköping, varav 981 personer påbörjade aktivitet och upprättade en plan i verksamheten. Målet om att erbjuda 950 personer arbetsförberedande åtgärder bedöms därför vara uppfyllt. En klar majoritet av deltagarna kommer från socialförvaltningen. Övriga deltagare är ungdomar 18-24 år som är arbetssökande dag 1-90 och som inte uppbär försörjningsstöd.

Av de 632 personer med arbetsförmåga som avslutat verksamheten vid Jobbtorg anges att 30 procent gått vidare till arbete/studier vilket innebär att måltalet nåddes precis. Uppföljningen visar att andelen av vuxna deltagare som gått vidare till arbete/studier ligger på 36 procent, andelen ungdomar 29 procent och bland deltagarna i Jobbtorg resurs gick 11 procent vidare till arbete/studier. Arbetsmarknadschefen påpekar att de flesta av ungdomarna gick vidare till Ungdomsgarantin efter 90 dagar.

Såväl företrädare för AMA som socialförvaltningen betonar att målgruppen för jobbtorgsverksamheten i realiteten är mycket bred. En stor utmaning har därför varit att möta det varierande behovet med relevanta och anpassade insatser.

Företagsgrupp

Företagsgruppen ska arbeta gentemot arbetslivet och söka upp företag i syfte att identifiera praktikplatser och sk. "dolda jobb".

Vuxenutbildningen

I den arbetsmarknadspolitiska rapporten för 2010 framhålls att vuxenutbildningen har stor betydelse för kommunens arbetsmarknadspolitiska satsningar. I rapporten framgår att samverkan med AMA har utvecklats och utöver samverkan kring utbildningsinsatser sker samarbete genom att studie- och yrkesvägledaresurs från vuxenutbildningsenheten finns i jobbtorgsverksamheten. Det ses som positivt att personer med försörjningsstöd får en naturlig kontakt med vuxenutbildningsenheten och därigenom ökade möjligheter till självförsörjning.

Lönebidrag, trygghets- och utvecklingsanställning

Staten erbjuder tre stödformer till arbetsgivare som anställer funktionsnedsatta: lönebidrag, trygghets- och utvecklingsanställning. Anställningarna sker i första hand i kommunens ordinarie verksamhet. Kommunen ersätts för en del av anställningen under en övergångsperiod. AMA administrerar bidragen. Vid utgången av 2010 var 105 personer anställda i någon av ovanstående stödformer varav 83 arbetade i verksamheter inom någon av kommunens förvaltningar och 22 vid AMA. Det är en ökning med fyra personer jämfört med utgången av föregående år.

ArMedia

Av de personer som är anställda inom ovanstående stödformer finns 14 vid verksamheten ArMedia som tillhör AMA. Arbetsplatsen erbjuder såväl enkla som mer kvalificerade arbetsuppgifter inom media, dator- och arkivområdet. Dessutom genomför ArMedia, via sina legitimerade arbetsterapeuter, utredningar av arbetsförmågan.

Offentligt skyddat arbete (OSA)

OSA syftar till att ge vissa grupper av personer med funktionsnedsättning möjlighet till anställning med rehabiliterande inslag. Kommunen och Arbetsförmedlingen har tecknat ett samarbetsavtal om OSA där det bl.a. betonas att samtliga OSA-anställningar i kommunen ska ske med utgångspunkt i individens handlingsplan. Kommunens åtagande handlar om att rehabilitera och slussa ut personer i ordinarie arbetsmarknad genom individanpassade insatser. Under 2010 var 100 personer anställda i OSA vilket var fem färre än under 2009. Arbetsförmedlingen ansvarar för uppföljningen av OSA. Hur uppföljning ska ske regleras i avtalen mellan kommunen och AF.

Av intervjuer med ledningen för AMA framkommer att AMA har svårt att finna möjliga arbetsgivare till personer med funktionsnedsättning.

Jobb- och utvecklingsgarantin (JOB)

Jobb- och utvecklingsgarantin vänder sig till personer som förbrukat sina stämpningsdagar och därmed stått utanför arbetsmarknaden en längre tid. Under fas ett kartläggs behoven av insatser. AMA samarbetar med Arbetsförmedlingen och medverkade 2010 i praktik, arbetsträning eller förstärkt arbetsträning för 53 deltagare. En insats för de som avslutat fas 1 i JOB är en anställning med särskilt anställningsstöd (SAS). Under 2010 anställde AMA 48 personer med SAS.

AMA sysselsätter personer i Tredje fasen. Kommunen har sedan 2009 ett avtal med Arbetsförmedlingen om att årligen ta emot 150 deltagare i fas 3. Insatserna syftar till att personer som stått utanför arbetsmarknaden en längre tid ska få arbetslivserfarenheter,

meriter och referenser. Aktiviteterna ska höja kvaliteten i verksamheten och bestå av uppgifter som annars inte blir utförda eller som ordinarie personal inte hinner med. Deltagarna är inte anställda utan får aktivitetsersättning. Bidrag till anordnaren utbetalas om 225 kronor per deltagare och dag.

4.2 Verksamheter för ungdomar 18-24 år

Sommarjobb och feriepraktik

AMA anordnar sommarjobb och feriepraktik. Arbetsplatser finns vid tekniska kontoret (städ och konferens), socialförvaltningen (vård och omsorg), fritidsförvaltningen, stadskontoret, kultur, turism, stadsbyggnadskontoret samt de kommunala bostadsföretagen Vätterhem och Bottnaryds Bostads AB.

Under 2010 anordnade AMA 450 sommarjobb vilket var en ökning med 50 platser jämfört med 2009. Urvalet till platserna gjordes utifrån 988 behöriga ungdomar.

AMA anordnar feriepraktik för ungdomar som avslutat första eller andra året i gymnasiet och som inte lyckats få något sommarjobb på den ordinarie arbetsmarknaden. AMA uppdrogs under 2010 att anordna praktik för alla behöriga sökanden. Platserna finns vid kommunens förvaltningar (547 st), föreningslivet (412 st), församlingar (93 st) samt i olika projekt (240 st). AMA anordnade under 2010 feriepraktik åt totalt 1155 ungdomar.

Uppdraget är oförändrat för 2011.

Ungdomsanställning för ungdomar

I mars 2010 inleddes försök med ungdomsanställningar i AMA:s regi. Målgruppen är ungdomar som inte har någon arbetslivserfarenhet och/eller ofullständiga gymnasiebetyg. Efter förberedande insatser som t.ex. kartläggning och vägledning erbjuds ungdomen en tidsbegränsad anställning i 3-6 månader. Ungdomarna har under tiden sin arbetsplats vid såväl kommunala förvaltningar som vid privata arbetsgivare. Under 2010 hade 16 ungdomar ovanstående anställning vid AMA.

LYFT

Under 2010 genomfördes ett tillfälligt arbetsmarknadsprogram i samarbete mellan AMA och Vätterhem Bostads AB. Kommunen och Arbetsförmedlingen har ett avtal om insatser inom LYFT och AMA valde att fokusera på personer inskrivna i jobb- och utvecklingsgarantin för unga (UGA) och som sökt sommarjobb. Syftet var att upprätthålla arbetssökandes kontakter med arbetslivet. Deltagarna fick aktivitetsstöd och sammantaget deltog 140 personer i LYFT under 2010.

Ung arena

AMA initierade 2010 projektet "Ung Arena". Målgruppen för projektet är ungdomar mellan 16-20 år som inte påbörjat eller fullföljt gymnasieskolan. Projektet beskrivs närmare i avsnitt 5.3.

4.3 Samverkan och medverkan i externa projekt

Samverkan med Arbetsförmedlingen

Kommunen har sedan lång tid ett uppbyggt samarbete med Arbetsförmedlingen. Av den arbetsmarknadspolitiska rapporten framgår att kommunen har såväl formella som informella kontakter med Arbetsförmedlingen på flera nivåer. Samverkan sker på en övergripande

politisk nivå sker genom *Rådet för arbete och sysselsättning* som funnits i ett par år. Chefsträffar genomförs ca. nio gånger per år. Det sker också kontinuerligt samarbete på handläggarnivå framförallt beträffande planering etc. för enskilda brukare.

I mål och riktlinjer för Jobbtorg Jönköping regleras samverkan på övergripande nivå. Bl.a. föreskrivs att samtliga personer som anvisas till Jobbtorget ska vara inskrivna på Arbetsförmedlingen. Där påtalas också att Arbetsförmedlingen har huvudansvaret för arbetsmarknadspolitiska insatser och att dessa därför är prioriterade. Jobbtorget ska vara ett komplement till AF. Arbetsförmedlingen och vuxenutbildningsenheten bemannar Jobbtorget vid ett respektive två tillfällen i veckan.

Enhetschef vid AMA uppmärksammar under intervjun att samarbetet på verksamhetsnivå kan behöva regleras ytterligare, när det gäller t.ex. Jobbtorgsarbetet. Det är viktigt att det står klart för samtliga involverade vem som ansvarar för vad, hur länge insatserna ska pågå samt när annan aktör ska överta ansvaret.

AMA har följt upp samverkan med sina uppdragsgivare genom en enkätundersökning där handläggare vid Arbetsförmedlingen omfattades. Resultatet visar att en klar majoritet av handläggarna är nöjda med den samverkan som förekommit med personalen vid AMA, då 42 av 45 svarande är helt eller delvis nöjda med samverkan. I siffrorna ingår handläggare från både Arbetsförmedlingen och Socialförvaltningen.

En generell bild som framträder från intervjuerna är att parterna överlag tycker att samarbetet fungerar bra och att det finns en ömsesidig förståelse och respekt för varandras olika uppdrag. Företrädare för AMA menar att den mer detaljerade styrningen som sker via regleringsbrev etc. till Arbetsförmedlingen i vissa delar kan göra samverkan kring arbetsmarknadsarbetet tungrodd. De intervjuade önskar i högre utsträckning arbeta utifrån de lokala förutsättningarna.

Övrig samverkan och externa projekt

Kommunen samverkar vidare med det lokala näringslivet. Enligt den arbetsmarknadspolitiska rapporten har AMA stärkt organisationen genom att utöka Företagsgruppen med fler arbetskonsulenter/företagskontakter.

Kommunen är också genom Destination Jönköping och AMA, sedan 2009 medlem i partnerskapet R-Företagen (Rekommenderat Företag) vilket fungerar som ett nätverk för att förena affärer med etisk trovärdighet och ett korrekt uppträdande på marknaden och i samhället. Syftet med AMA:s medlemskap är att genom nätverket identifiera fler praktikplatser som på sikt kan leda till anställning.

Kommunen samverkar via AMA i flera externa projekt såsom:

- ▶ Projektet "Arbete åt alla – en vidgad arbetsmarknad" (Europeiska socialfonden)
- ▶ Projektet Coompanion – socialt företagande för ökad välfärd
- ▶ Projektet "Enter" genom Samordningsförbundet²
- ▶ "Företagskontakter (Samordningsförbundet)
- ▶ "Trappsteget" – (Europeiska socialfonden)

4.4 Uppföljning av arbetsmarknadsarbetet

Årligen redovisas i en *Arbetsmarknadspolitisk rapport* en sammanfattning av arbetsmarknadsläget i kommunen samt kommunens engagemang och medverkan i olika

² Enter är ett projekt där arbetsförmedling, försäkringskassa, landsting och kommun samverkar. Syftet är att finna hållbara, effektiva och sammanhängande vägar till arbetslivet för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden och har behov av insatser från olika aktörer i samhället.

arbetsmarknadspolitiska åtgärder. I rapporten, som tillställs kommunfullmäktige, redovisas även kommunens externa medverkan i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Arbetsmarknadsavdelningen, som år 2010 var en del av Stadskontoret, har årligen lämnat in underlag till årsredovisningen. I verksamhetsberättelsen för 2010 rapporteras bl.a. om särskilda satsningar, antalet deltagare samt huvudsakligen kvantitativa uppgifter som antal deltagare i insatser såsom feriepraktik, OSA, Fas tre samt övriga projekt som genomförts under året. Målen för god ekonomisk hushållning följs upp i årsredovisningen.

År 2010 genomförde AMA en utvärdering genom en *enkätundersökning* bland deltagare och uppdragsgivare. Uppföljningen bland deltagarna har gjorts i många år och den kompletterades 2010 med enkäten till uppdragsgivarna. Av de totalt 112 deltagare som fick enkäten svarade 52 personer, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 46 procent. Enkäten skickades vidare ut till 44 handläggare vid Socialförvaltningen och 80 handläggare vid Arbetsförmedlingen. Svarsfrekvensen uppgick till 66 procent bland Socialförvaltningens handläggare och 20 procent bland Arbetsförmedlingens handläggare.

Resultatet bland deltagarna visar bl.a. att en majoritet är nöjda med de aktiviteter som de genomfört samt med personalens bemötande. En majoritet av deltagarna (77 procent) tror vidare att de genom aktiviteterna har kommit närmare arbete eller utbildning.

Årligen rapporterar AMA uppföljningsstatistik till SKL inom ramen för nätverket *Väl mätt*. AMA kontaktar deltagarna via telefonen sex månader efter avslutad insats och inhämtar uppgifter om nuvarande sysselsättning. Vidare ställs uppföljande frågor om hur brukaren fick arbetet samt aktuell anställningsform. Vi har tagit del av uppföljningsdata från 2009 och 2010.

Av intervju med ledningen för AMA framkommer också att AMA varje månadslut följer upp antal personer som skrivs in i aktivitet hos AMA.

De intervjuade påtalar att det är en stor utmaning att möta de personer som står allra längst från arbetsmarknaden och de som under en längre tid har varit arbetslösa och/eller deltagit i arbetsmarknadsåtgärder/aktiviteter men som trots det inte lyckas komma in på den reguljära arbetsmarknaden. I verksamhetsberättelse från Socialnämnden samt av flera intervjuer framkommer också att det långvariga försörjningsstödet ökar markant vilket ställer särskilda krav på de kommunala insatserna. Det pågår ett utvecklingsarbete med seminarieinsatser för personalen som syftar till att skapa förutsättningar för riktade insatser till den grupp med försörjningsstöd som står allra längst från arbetsmarknaden.

Ett viktigt utvecklingsarbete är att delta i nätverk med näringslivet för att på så sätt kunna identifiera och knyta kontakter med tänkbara arbetsgivare. Detta är också något som aktiviteterna i AMA:s företagsgrupp bl.a. syftar till. AMA-företrädare påtalar också att viktiga insatser för utrikesfödda som står utanför arbetsmarknaden är praktik kombinerat med svenskundervisning.

4.4.1 Uppföljning av Jobbtorgssatsningen

I mål och riktlinjer för Jobbtorg uppdras Stadskontoret att årligen redovisa en utvärdering och uppföljning av verksamheten med eventuella förslag till reviderade mål och riktlinjer. Vi har tagit del av den *utvärdering av Jobbtorgssatsningen* som genomfördes år 2010. Resultatet av uppföljningen, som presenterades i avsnitt 4.1, visar att de två övergripande målen om antalet deltagare samt antalet deltagare som går vidare till arbete eller studier är uppnådda.

Av intervjuerna framkommer också att det *månadsvis* sker en uppföljning av sysselsättningen bland de deltagare som avslutat insatserna vid Jobbtorg. Deltagarna ges också möjlighet att kontinuerligt komma med synpunkter på insatserna.

Intentionerna med Jobbtorgssatsningen har bl.a. varit att motverka kommunens ökade kostnader för försörjningsstöd. Den utvärdering som genomfördes av Stadskontoret ger inte svar på vilken effekt verksamheten haft på kostnaderna för försörjningsstöd.

Socialförvaltningen har haft i uppdrag att under våren komplettera utvärderingen bl.a. med en uppföljning av de deltagare som avslutats från Jobbtorg till arbete, studier eller andra arbetsmarknadsåtgärder.

I rapporten sammanfattas resultatet enligt följande:

- ▶ Under 2010 har 692 personer avslutats från Jobbtorg
- ▶ Av de 692 personer har 174 avslutats till arbete, studier eller andra arbetsmarknadsåtgärder med lön.
- ▶ 78 personer, eller 45 % av de 174 personer som avslutades till arbete eller studier hade uppburit långvarigt försörjningsstöd
- ▶ Av de 174 personer som skrevs ut till arbete eller studier var 90 personer (52 %) självförsörjande vid mätning i april 2011
- ▶ Andel försörjningsstödsärenden som avslutats till arbete och/eller studier enligt nedanstående tabell.

Tabell: Andel försörjningsstödsärenden som avslutats till arbete och/eller studier (procent)

	Andel försörjningsstödsärenden som avslutats till arbete/studier	Andel försörjningsstödsärenden som avslutats till enbart arbete
2008	26	19
2009	26	16
2010	29	19

Källa: Kompletterande uppföljning Socialförvaltningen 2011

Chef för försörjningsstödet pekar också på hur utvecklingen har varit under 2010 när det gäller försörjningsstödet. Det uppges att utbetalningarna av försörjningsstöd ökade med 11 mnkr, det genomsnittliga antalet bidragshushåll ökade från 1533 till 1631 hushåll/månad och antalet hushåll med långvarigt bidragsberoende ökade från 780 till 860 hushåll/månad.

Chef för försörjningsstödet bedömer, mot bakgrund av den uppföljning som gjorts samt uppgifterna om utvecklingen av försörjningsstödet, att Jobbtorg inte haft någon stor påverkan på försörjningsstödet under 2010.

4.5 Bedömning

System för uppföljning

Kommunens arbetsmarknadsarbete följs upp i delårs- och årsredovisningen samt i en särskild arbetsmarknadspolitisk rapport. Det sker till viss del uppföljning av resultatet av arbetsmarknadsinsatserna genom t.ex. månadsvisa uppföljningar av sysselsättningen för deltagare som avslutat sin insats vid AMA. Det är positivt att det sker inhämtning av information av brukares respektive uppdragsgivares uppfattning om verksamheten. Vi noterar att svarsfrekvenserna är låga. Det är angeläget att hitta strategier och ev. alternativa insamlingsmetoder för att nå upp till en acceptabel nivå. I dagsläget bör man därför vara försiktig med att dra slutsatser om målgrupperna.

AMA arrangerar en bred arsenal av insatser och aktiviteter. Framgent är det viktigt att nämnden inhämtar information om resultatet av samtliga insatser för att i förlängningen kunna bedöma om verksamheten skapar avsedd effekt för de medborgare som berörs.

Resultat av Jobbtorg utifrån uppsatta mål

Jobbtorgssatsningen är en del i kommunfullmäktiges mål om ett minskat beroende av försörjningsstöd. Av kommunprogrammet framgår att insatserna inom ramen för Jobbtorg Jönköping ska behållas och utvecklas med en förstärkt arbetslinje.

I vår bedömning av om Jobbtorgssatsningen har givit avsedd effekt har vi utgått från befintliga uppföljningar gjorda vid Stadskontoret och Socialförvaltningen. Utgångspunkter är fullmäktiges mål och uppdrag för Jobbtorgsverksamheten.

Stadskontorets utvärdering visar att fullmäktiges mål om antal deltagare i Jobbtorgsverksamheten samt andel som går vidare till arbete/studier har uppnåtts. Målet nås på total nivå. För vuxna deltagare nås målet med råge och nära nog även för ungdomar. Andelen som går vidare till arbete/studier bland deltagarna i Jobbtorg resurs är betydligt lägre. Det är därför positivt att målen brutits ner per deltagarkategori i AMA:s mål på verksamhetsnivå.

Socialförvaltningens komplettering ger en mer långsiktig bild av självförsörjandegraden en tid efter avslutad Jobbtorgsaktivitet. Uppföljningen ger vid handen att av de 174 personer som skrevs ut till arbete eller studier var 90 stycken självförsörjande vid mätning i april 2011. Det motsvarar 13 procent av samtliga som skrevs ut från Jobbtorg föregående år (692 personer). Med utgångspunkt i fullmäktiges mål om minskat behov av försörjningsstöd är det således angeläget att klarlägga om jobbtorgens insatser är tillräckligt effektiva och ändamålsenliga för den grupp som vid den uppföljande mätningen inte förblivit självförsörjande en tid efter avslut från Jobbtorg. Nämnden bör vara observant på den långsiktiga måluppfyllelsen av fullmäktiges mål om andelen deltagare som ska gå vidare till arbete/studier.

Det är, mot bakgrund av att utbetalt försörjningsstöd och det genomsnittliga antalet bidragshushåll ökar, fortsatt angeläget att säkerställa att avsedd effekt nås, dvs. att jobbtorgsaktiviteterna underlättar för försörjningstagare att tidigt komma i arbete samt att tiden då individen är beroende av försörjningsstöd kortas för att på så sätt motverka kommunens ökade kostnader för försörjningsstöd.

Samarbetet med Arbetsförmedlingen

Kommunen har en långtgående samverkan med Arbetsförmedlingen. Sammantaget och utifrån det material som vi har analyserat, framstår det finnas väl fungerande strukturer som understödjer samarbetet mellan kommunen och Arbetsförmedlingen. Det finns upparbetade arenor för samverkan och kommunikation på olika nivåer i respektive organisation.

Utmaningar

Intervjuerna pekar på att effektiva insatser för de personer som står längst ifrån arbetsmarknaden och som är långvarigt arbetslösa behöver utvecklas. Projektet Enter bör kunna bidra med viktig kunskap om relevanta insatser och aktiviteter för målgruppen. Nämnden bör vara särskilt observant på måluppfyllelsen för dessa grupper, inte minst mot bakgrund av fullmäktiges prioritering av bl.a. långtidsarbetslösa.

Av intervjuerna framkommer att AMA ser svårigheter att finna möjliga arbetstillfällen till personer med funktionsnedsättning. Detta är bekymmersamt, inte minst mot bakgrund av att fullmäktiges mål är att kommunen i ökad utsträckning ska verka för att personer med funktionsnedsättning bereds arbete inom den kommunala verksamheten. Tillgången på kommunala arbetsplatstillfällen bör säkras. En framkomlig väg kan vara att genom gemensamma överenskommelser säkerställa att samtliga kommunala verksamhetsområde bereder ett visst antal platser.

5. Det kommunala informationsansvaret

5.1 Ansvarsförhållanden och styrning i Jönköping

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ska, enligt nämndens reglemente antaget av fullmäktige 2010-12-16, svara för uppföljning av ungdomar över 16 år.

I nämndens underlag till VIP 2012-2014 beskrivs det övergripande uppdraget "Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden utgör kommunens styrelse för det offentliga skolväsendet för barn och ungdom efter avslutad grundskoleutbildning eller motsvarande fram till och med första kalenderhalvåret det år de fyller tjugoo år". Några ytterligare specifika mål för informationsansvaret har inte formulerats i underlaget till VIP.

Utbildningsförvaltningen har ansvar för uppdraget och chefen för kommunens gymnasieenhet har delegationsansvar. För det praktiska genomförandet av uppföljningsansvaret ansvarar en studie- och yrkesvägledare (SYV) som organisatoriskt tillhör Utbildningsförvaltningen. Ett styrande dokument anges vara den tjänsteskrivelse från 2007 där bakgrunden till beslutet om att avsätta särskilda resurser för arbetet med informationsansvaret redovisas. Av intervju med studie- och yrkesvägledaren framgår att det finns behov av att göra en processkartläggning, vilket också påbörjats. Ambitionen är att en sådan kartläggning ska mynna ut i en handlingsplan.

I Gymnasienämndens kvalitetsredovisning med verksamhetsberättelse för 2010 redovisas resultatet av uppföljningen av den interna kontrollen. En av punkterna behandlar kontroll av riktigheten i skolornas rapportering av elever som avbryter gymnasiestudier i förtid. Kontrollen visar att rapporteringen sker enligt rutin och att de elever som avslutats i elevdatasystemet Procapita är desamma som rapporterats till uppföljningsansvarig. I kvalitetsredovisningen redogörs för två utvecklingsprojekt för ungdomar i åldern 16-20 år som avbryter sina gymnasiestudier. "I det ena projektet samarbetar enheter inom skol- och barnomsorgsförvaltningen med Fritid Jönköping, arbetsmarknadsavdelningen, kulturförvaltningen och socialtjänsten inom ramen för "Modellområde psykisk hälsa". Syftet är att skapa en samverkansrutin. Parallellt har ett samarbetsprojekt med personal från socialtjänst, skola, fritid och arbetsmarknadsavdelning startat med syfte att förebygga ungdomars utanförskap och att skapa en bestående länk mellan skola och arbetsliv".

5.2 Arbetsätt och samverkan

Kommunen använder flera olika informationskällor för att identifiera ungdomar som omfattas av uppföljningsansvaret. Samtliga gymnasieskolor, såväl kommunala som fristående, ansvarar för att skriftligen meddela när en elev har avbrutit gymnasiestudierna. Blanketten för anmälan om avgång finns att tillgå på webben. Studie- och yrkesvägledaren med informationsansvar har också tillgång till en lista över de ungdomar som ej sökt till gymnasieutbildning.

En gång i halvåret genomförs en uppföljning av nyinflyttade ungdomar. Elevregistret samkörs med befolkningsregistret KIR för att identifiera nyinflyttade ungdomar som omfattas av informationsansvaret.

Av intervjuerna framkommer att det genomförs en uppföljning på individnivå var sjätte månad. Kontinuerligt sker genomgångar av listor för att identifiera de ungdomar som är aktuella för en uppföljande kontakt. Samtliga inskrivna ungdomar kontaktas via telefon på olika tider och på de telefonnummer som finns tillgängliga. Vid utebliven kontakt, trots upprepade försök, skickas ett brev med uppgifter om anledningen till kontakten, att det finns tid för studie- och yrkesvägledning samt frågor om nuvarande sysselsättning.

Det påtalas under intervjun att det är en betydande andel av ungdomarna som kommunen inte får kontakt med. Att utveckla arbetsätt och strukturer för komma i kontakt med samtliga ungdomar ses som ett av de viktigaste utvecklingsområdena.

Samverkan när det gäller uppföljningsansvaret sker företrädesvis med gymnasieskolorna, folkhögskolor, vuxenutbildningen, socialtjänsten, arbetsmarknadsavdelningen/Jobbtorg samt Arbetsförmedlingen. Insatserna till ungdomarna handlar framförallt om att på olika sätt få tillbaka dem till gymnasieskolan, att underlätta för dem att få ett arbete, studera på folkhögskola, genomföra praktik eller ta del av studie- och yrkesvägledarinsatser.

Det ska påbörjas ett arbete med att kartlägga samtliga samverkansparter och befintliga nätverk. Vikten av att skapa hållbara strukturer för genomförande, arbetssätt, nätverk, etc. påtalas.

Det har inte skett någon övergripande utvärdering av kommunens arbete med informationsansvaret. Studie- och yrkesvägledaren som ansvarar för genomförandet presenterar årligen uppföljande statistik för kommunens Antagningsråd. Uppföljningen redovisades också 2010 för kommunens Valfärdsutskott, som är en del av kommunstyrelsen. Enligt uppgift fanns vid mötet en enighet om att en princip ska vara att undvika att eleverna skriver ut sig från gymnasiet.

Vi har tagit del av den senaste uppföljningen, som presenterades i februari i år. Då fanns totalt 150 ungdomar inskrivna, varav ca 50 procent är i någon form av aktivitet och 10 procent är utan sysselsättning. Kommunen har ej lyckats få kontakt med ca 40 procent av ungdomarna.

5.3 Ung Arena

Projektet Ung Arena är ett treårigt gemensamt projekt mellan AMA, uppföljningsansvaret inom skolan, fritidsförvaltningen och socialförvaltningen. Verksamheten inom ramen för projektet har ännu inte startat. Enligt Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens underlag till VIP är målgruppen för projektet ungdomar i åldern 16 – 20 år som inte påbörjar eller fullföljer gymnasieskolan och riskerar arbetslöshet. Projektet syftar till att förebygga att ungdomarna hamnar i utanförskap och till att skapa en bestående länk mellan skola och arbetsliv. Samtidigt förväntas en stärkt samverkan mellan de av kommunens förvaltningar som kommer i kontakt med dessa ungdomar.

Av projektbeskrivningen framgår att målet är att stödja ungdomarna så att de hittar en väg till utbildning och/eller arbete. Insatserna ska utgå från ungdomarnas behov och kan t.ex. vara riktade mot hälsa och välbefinnande, klargörande av egna resurser och begränsningar, motivation, mål och egen drivkraft inför framtiden samt praktik eller studier.

AMA har ett övergripande lednings- och samordningsansvar för projektet. Elevens ingång till projektet ska vara via studie- och yrkesvägledaren som arbetar med kommunens informationsansvar. I ansökan om projektmedel till Regionförbundet anges att avsikten också är att genom projektet förstärka uppföljningsansvaret genom tidiga informationsinsatser till ungdomar och föräldrar samt uppföljande verksamhet i de fall där det är svårt att nå ungdomarna via ordinarie kontaktvägar.

Studie- och yrkesvägledaren som arbetar med uppföljningsansvaret framhåller att projektet blir viktigt för att kunna fånga upp de ungdomar som det i dagsläget inte har varit möjligt att komma i kontakt med.

5.4 Bedömning

Kommunen har ett lagstadgat ansvar att hålla sig informerade om vad ungdomar 16–19 år sysselsätter sig med i syfte att erbjuda dem lämpliga åtgärder. I Jönköping pågår ett aktivt arbete för att genomföra uppgiften. Några specifika mål för informationsansvaret har inte formulerats i underlaget till VIP.

Det är positivt att det skett kontroll av tillförlitligheten i skolornas rapportering av elever som avbryter gymnasiestudier i förtid.

En rapportering skedde 2010 till kommunens Valfärdsutskott och det är framgent angeläget att det upparbetas strukturer för kontinuerlig återrapportering till Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden. Nämnden bör bl.a. efterfråga information om hur många ungdomar som omfattas, vilka åtgärder som vidtas för denna grupp samt vilka resultat som uppnås.

En nyckelfråga för att kunna leva upp till lagen är självfallet att kommunen kommer i kontakt med samtliga ungdomar som tillhör målgruppen. I dagsläget är det en betydande andel av ungdomarna som kommunen inte kommer i kontakt med, vilket inte kan anses tillfredställande mot bakgrund av den lagstadgade skyldigheten att hålla sig informerad. Att utveckla gemensamma strategier och arbetssätt för att komma i kontakt med samtliga ungdomar i målgruppen är ett av de viktigaste utvecklingsområdena. Något som också påtalas av verksamhetsföreträdare.

En sammanhållen uppföljning och utvärdering av verksamheten kan vidare ringa in och identifiera de arbetssätt som är effektiva i arbetet med att informera sig om ungdomarnas sysselsättning samt lämpliga åtgärder.

Projektet Ung Arena är specifikt riktat till målgruppen som omfattas av kommunens informationsansvar. Projektet torde vara ett viktigt nästa steg i arbetet med att utveckla och nå ytterligare resultat i arbetet med informationsansvaret.

Jönköping den 20 september 2011

Helene Kratz

Lena Joelsson

Källförteckning

Granskade dokument

Ansökan om regionala projektmedel för projektet Ung Arena
Arbetsmarknadsavdelningen inför VIP 2012
Arbetsmarknadspolitisk rapport 2010 (Ks 2011/65 0039)
Information om icke skolpliktiga ungdomar Sammanställning från Utbildningsförvaltningen 110216
Jobbtorg Jönköping Kommunalrådsyttrande 2008-11-19 (Ks 2008: 522 769)
Kommunprogram 2011-2014 Omtanke om framtiden
Kommunalrådsyttrande 2008-11-19 Jobbtorg Jönköping
Kompletterande uppgifter till Stadskontorets rapport "Utvärdering av Jobbtorg Jönköping" Uppföljning av deltagarnas självförsörjningsgrad, Andelen långvarigt försörjningsstödsberoende (juni 2011)
Kvalitetsredovisning med verksamhetsberättelse Gymnasienämnden 2010
Mål och riktlinjer för Jobbtorg Jönköping (Ks 2010: 53 030)
Projektbeskrivning Unga Arena (Ks 2010: 513 030)
Reglemente för Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden
Sommarjobb och feriepraktik år 2011 Tjänsteskrivelse 2011-01-03 (Uan 2001: 1 030)
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens underlag till VIP 2012-2014
Utvärdering deltagare och uppdragsgivare 2010 AMA
Utvärdering av Jobbtorg Jönköping 2010 Stadskontoret
Verksamhetsplan AMA 2011-2012
Verksamhetsplan Socialnämnden 2011
Verksamhets- och investeringsplan 2011-2013 Budget för 2011
Verksamhetsberättelse 2010 – Stadskontoret/Arbetsmarknadsavdelningen (arbetsmaterial 11-01-18)
Väl mätt 2010 avslut jan-juni (Underlag för rapportering till SKL)

Övriga källor

SKL (2001) *Kommunerna och arbetsmarknadspolitiken. En redogörelse för aktuell lagstiftning och samverkansformer*

Detaljerade mål för respektive enhet inom AMA

Introduktionsenheten

Jobbtorg

- ▶ Att öka andelen ungdomar som går till arbete eller utbildning från 29% till 35%
- ▶ Andelen utrikes födda personer som går till arbete, utbildning vid avslut ska vara 30%

Jobbtorg Resurs

- ▶ Att 15% av de personer som avslutas från Jobbtorg Resurs ska gå vidare till insatser via Arbetsförmedlingen eller till annan försörjning
- ▶ Att genomföra 28 st utredningar av aktivitetsförmåga riktat mot arbete under året

Företagsgrupp/OSA/Yrkessvenska

- ▶ 50% av aktuella deltagare från Jobbtorg/Jobbtorg Resurs ska vara erbjudna praktik senast två veckor efter beställning och 25% av de resterande deltagarna senast fyra veckor efter beställning
- ▶ Att erbjuda ungdomar från Jobbtorg/Jobbtorg Resurs minst 100 månaders ungdoms-anställning, inklusive kombinerad ungdoms-anställning med lärling
- ▶ Att erbjuda (20) årsplatser för introduktionsanställning under 2011 och att 75% av dessa ska vara tillsatta varje månad
- ▶ 75% av sommarjobben ska genomföras inom kommunala förvaltningar och resterande 25% inom kommunala bolag
- ▶ Att 90% av planerade OSA-anställningar (enligt avtalet med AF) ska vara tillsatta under året. Dessutom att 30% av de deltagare som avslutat OSA programmet ska gå vidare till arbete eller utbildning
- ▶ Att erbjuda (20) SAS-anställningar under 2011 och att 75% av dessa ska vara tillsatta varje månad

Aktivitetsenheten/fas 3

- ▶ 90% av planerade platser i praktiska verksamheter ska vara tillsatta varje månad
- ▶ 50% av deltagarna ska vara erbjudna arbetsträning/yrkesinriktning/sysselsättning senast två veckor efter beställning och resterande senast fyra veckor efter beställning
- ▶ Att öka möjligheterna att erbjuda målinriktade arbetsuppgifter till deltagare med skiftande förutsättningar och behov
- ▶ Att erbjuda realistisk arbetsträning/yrkesinriktning som övergång till arbete på öppna arbetsmarknaden
- ▶ Att utveckla systematiska uppföljningar, dokumentationer av deltagare i den praktiska verksamheten

ArMedia

- ▶ Utveckla arbetsmetoder för att öka möjligheterna för deltagare/medarbetare att gå vidare till arbete och studier.